

Γιατί πρέπει να ενισχυθεί τώρα ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης

Του Χρήστου Π. Νούνη

Ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης (2ος πυλώνας ασφάλισης – επαγγελματικά ταμεία) εδράζει σε μια σειρά ευρωπαϊκών νομοθετικών πρωτοβουλιών που δρομολογήθηκαν τα τελευταία 13 χρόνια με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Α.) να επενδύουν σε στοιχεία ενεργητικού με μακροπρόθεσμα οικονομικά χαρακτηριστικά, συμβάλλοντας έτσι στη χρηματοδότηση και ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας, τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και προάσπιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων από ανεπαρκή διαχείριση των ταμείων, τη χρηστή διοίκηση και διαχείριση των κινδύνων και τον εφοδιασμό των αρμοδίων εποπτικών αρχών με τα αναγκαία εργαλεία για την άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας επί της λειτουργίας των επαγγελματικών ταμείων.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) τα Τ.Ε.Α. συνιστούν έναν από τους μεγαλύτερους κλάδους συμπληρωματικής ασφάλισης, καλύπτοντας πάνω από το 25% του ενεργού της πληθυσμού. Τα Τ.Ε.Α. στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών διαδραματίζουν ουσιαστικά τον ρόλο της επικουρικής ασφάλισης που λειτουργεί στη χώρα μας. Χρηματοδοτούνται από τους εργαζόμενους και τους εργοδότες και αναπληρώνουν ένα σημαντικό ποσοστό του συντάξιμου εισοδήματος των μελών τους που κυμαίνεται από 20% έως 50% σε ορισμένες χώρες. Σε ορισμένες χώρες μάλιστα όπως η Ιρλανδία, η Μεγάλη Βρετανία και η Ολλανδία, τα υπό διαχείριση κεφάλαια των εν λόγω ταμείων αντιπροσωπεύουν πολύ υψηλά ποσοστά του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος τους, που κυμαίνονται από 35%, 70% έως και 174% αντίστοιχα.

Στην χώρα μας ο θεσμός της Επαγγελματικής Ασφάλισης θεσπίστηκε το 2002 με τον Ν.3029/2002 για τη Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Σήμερα, μετά τη συμπλήρωση σχεδόν 15 ετών από την θέσπιση των Τ.Ε.Α., λειτουργούν στην Ελλάδα 15 επαγγελματικά ταμεία με συνολική αξία περιουσιακών στοιχείων που αγγίζει τα 1,2 δισ. Ευρώ. Για λόγους σύγκρισης, αναφέρεται ότι στην γειτονική Κύπρο λειτουργούν 2.060 Τ.Ε.Α. με συνολική αξία υπό διαχείριση περιουσίας 3,4 δισ. ευρώ.

Σήμερα, το ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό σύστημα της χώρας λόγω των πιεστικών προβλημάτων χρηματοδότησης και βιωσιμότητας χρήζει επείγοντως ριζικού εξορθολογισμού και μακροσκοπικών μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων. Παράγοντες όπως η δυσχερής δημοσιονομική κατάσταση της οικονομίας, η ιδιαίτερως δαπανηρή (7,6% του ΑΕΠ το 2016) χρηματοδότηση του συστήματος από τον κρατικό προϋπολογισμό, η αιμορραγία του συνταξιοδοτικού εισοδήματος από τις υψηλές εισφορές, η υψηλή ανεργία και η παράλληλη μείωση των μισθών (απαιτούνται σήμερα εισφορές δέκα εργαζομένων για να χρηματοδοτήσουν σύνταξη ενός συνταξιούχου), η συρρίκνωση του πληθυσμού (το 2060 αναμένεται δραματική συρρίκνωση του πληθυσμού στα 8,5 εκατ. και σημαντική γήρανση του με 6 στα 10 άτομα του ενεργού πληθυσμού της Ελλάδας να είναι άνω των 65 ετών) και η επιμήκυνση του προσδόκιμου ζωής του, συνιστούν μία ωρολογιακή βόμβα για το εθνικό σύστημα

κοινωνικής ασφάλισης και την ίδια την ελληνική κοινωνία και η εγκατάλειψη της αποκλειστικής χρήσης του αναδιανεμητικού συστήματος φαντάζει αναπόφευκτη.

Οι υιοθετούμενες λύσεις θα πρέπει να εστιάσουν στην αλλαγή ολόκληρης της αρχιτεκτονικής του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης με την αξιοποίηση της συμπληρωματικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης και την καθιέρωση ενός ισορροπημένου συνδυασμού κρατικού και ιδιωτικού συστήματος ασφάλισης που θα εστιάζει στην ανάπτυξη του 2ου πυλώνα ασφάλισης (Τ.Ε.Α.) και θα υποστηρίζει την παράλληλη ενίσχυση της Ιδιωτικής Ασφάλισης (3ου πυλώνα). Κι αυτό διότι εμπειρικά έχει καταδειχθεί ότι και οι δύο αυτοί πυλώνες διασφαλίζουν τη μεγιστοποίηση της ανταποδοτικότητας εισφορών-παροχών, μέσω του κεφαλαιοποιητικού τους χαρακτήρα, τη μακροχρόνια βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος και τη συμπληρωματικότητα των κρατικών παροχών με πρόσθετες παροχές/εισοδήματα που αυξάνουν σε σημαντικό βαθμό για τους συμμετέχοντες ασφαλισμένους την αναπλήρωση των παροχών που λαμβάνουν από τον 1ο κρατικό πυλώνα ασφάλισης.

Με άλλα λόγια, η υιοθέτηση της διεθνούς εμπειρίας με τα επιτυχώς εφαρμοζόμενα μικτά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή μοντέλα ασφάλισης με συνδυασμό αναδιανεμητικών και κεφαλαιοποιητικών χαρακτηριστικών που αξιοποιούν ταυτόχρονα και συνεργατικά τους τρεις πυλώνες ασφάλισης, αποτελεί αδήριτη ανάγκη και μάλλον μοναδική επιλογή προκειμένου να καταστεί εφικτός ο εκσυγχρονισμός και η μακροχρόνια βιωσιμότητα του ασφαλιστικού μας συστήματος.

Προς τη κατεύθυνση αυτή, το Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης του Υπουργείου Οικονομικών (ΤΕΑ-ΥΠΟΙΚ) που ιδρύθηκε πρώτο το 2004, ενεργοποιώντας ουσιαστικά τον θεσμό της Επαγγελματικής Ασφάλισης στην Ελλάδα, ενεργοποιείται εκ νέου εντός του πρώτου εξαμήνου του 2017, εξασφαλίζοντας στα μέλη του πρόσθετη υγειονομική περίθαλψη με άκρως προνομιακή τιμολόγηση που συνεπάγεται εισφορές σημαντικά χαμηλότερες σε σχέση με τον μέσο όρο ασφαλιστρών της ιδιωτικής ασφαλιστικής αγοράς και με ιδιαίτερα ελκυστικούς όρους και παροχές για τα ασφαλισμένα του μέλη. Αποτελεί δε το μοναδικό εν λειτουργία ΤΕΑ που παρέχει συμπληρωματική ολοκληρωμένη δευτεροβάθμια νοσοκομειακή περίθαλψη στα μέλη του.

Παράλληλα, το τελευταίο χρονικό διάστημα έχει αναδυθεί στη δημοσιότητα η πρωτοβουλία της ΓΣΣΕ και των Εργοδοτικών Οργανώσεων (ΣΕΒ, ΕΣΕΕ, ΓΣΕΒΕΕ και ΣΕΤΕ) για τη σύσταση ενός Εθνικού Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης που θα αποσκοπεί στην χορήγηση συμπληρωματικών συντάξεων στους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα έναντι της οικειοθελούς καταβολής χαμηλών εισφορών που θα υπολογίζονται επί του εκάστοτε κατώτατου μισθού. Επιπλέον, όλο και περισσότεροι φορείς της αγοράς αλλά και ο Διοικητής της ΤτΕ σε πρόσφατη παρέμβασή του, επιχειρηματολογούν υπέρ της αναγκαιότητας ενίσχυσης, κατά βάση, των ΤΕΑ αλλά και των ατομικών συνταξιοδοτικών προϊόντων του 3ου πυλώνα ως προτεινόμενες λύσεις για το συνταξιοδοτικό πρόβλημα της χώρας.

Είναι ξεκάθαρο επομένως ότι η άμεση συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση προς την ως άνω κατεύθυνση είναι αναγκαία και όσο καθυστερεί η έλευσή της από το πολιτικό σύστημα τόσο αυξάνεται το κόστος για την κοινωνία και κυρίως για τις επόμενες γενιές.

** Ο κ. Χρήστος Νούνης είναι πρόεδρος του Δ.Σ. του Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης του Υπουργείου Οικονομικών (ΤΕΑ - ΥΠΟΙΚ)*